

2019-04-03

Kommunsekreterare
Mikael Åskog
0490-25 40 13
mikael.askog@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen – svar

Mariann Gustafsson (V) har 21 augusti 2018 lämnat in en motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen. Motionären yrkar att kommunen lägger mer resurser på fler anställda och ökad personaltäthet, bättre mat och tillagning på plats, fler aktiviteter och möjlighet till utomhusvistelser varje dag och utveckling av personalen genom fortbildning.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-09-24, § 151 att remittera motionen för beredning till socialnämnden i samråd med kommunstyrelsens förvaltning.

Socialförvaltningen har yttrat sig i skrivelse 20 februari 2019 och beskriver där vad som i dagsläget görs inom de områden som motionen avser.

Fler anställda så att personaltätheten ökar

Socialförvaltningen skriver att personaltätheten inom äldreomsorgen styrs av från kommunfullmäktige tilldelade resurser och mer resurser till äldreomsorgen hade kunnat leda till ökad personaltäthet. Dock är en av äldreomsorgens största utmaningar brist på utbildade undersköterskor. Därmed är det inte självklart att ökade resurser hade gjort att förvaltningen hade lyckats anställa fler undersköterskor.

Bättre mat och tillagning på plats

Kommunstyrelsens förvaltning har svarat att det finns flera tillagningskök i kommunen som i så stor utsträckning som möjligt lagar maten från grunden nära gästen. Kostverksamhetens mål är bland annat att grönsaker väljs efter säsong och serveras på ett sätt som stimulerar matgästerna att äta mer växtbaserad och klimatsmart mat. Livsmedelsupphandlingar beaktar kvalitet, pris, social samt etisk hänsyn och ska bidra till ekologiskt hållbar utveckling.

Fler aktiviteter och möjlighet till utomhusvistelse varje dag om så önskas

Socialförvaltningen skriver i sitt yttrande att det på samtliga särskilda boenden i Västerviks kommun finns ett väl utvecklat utbud av aktiviteter på vardagarna. Förvaltningen förfogar även över så kallade dagverksamheter (träffpunkter) på ett antal särskilda boenden och alla dessa (utom Mimergården) är öppna för alla som vill komma dit och ta del av den gemenskap och de aktiviteter som erbjuds.

När det gäller möjlighet till utevistelse varje dag så gäller för äldre personer som bor i ordinärt boende att de får ansöka om det stöd som önskas. En vanlig insats som kan beviljas är utevistelse. Den enskilde får själv ansöka om hur ofta utevistelsen ska utföras

och det är upp till biståndshandläggaren att bedöma vad den enskilde behöver för att uppnå skälig levnadsnivå.

För särskilt boende så beviljar biståndshandläggare insatsen särskilt boende och i det beslutet ska allt det stöd som den äldre behöver ingå. När det gäller exempelvis utevistelse så är det alltså en sådan insats som ingår i personalens uppdrag att utföra med utgångspunkt i den enskildes behov.

Satsning på utveckling av personalen genom fortbildning

Socialförvaltningen skriver att samtliga verksamheter inom förvaltningen kontinuerligt inventerar behovet av kompetensutveckling och utarbetar en plan för detta i sin verksamhetsplan. Under våren 2019 satsar äldreomsorgen på två stora utbildningsinsatser för all personal, dels palliativ vård (vård i livets slutskede) och dels nutrition (kost- och näringslära).

Socialförvaltningens sammanfattning

Socialförvaltningen konstaterar sammanfattningsvis i sitt yttrande att motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen genom att mer resurser tilldelas äldreomsorgen har en politisk prägel som handlar om prioriteringar inom kommunkoncernen.

Socialförvaltningen motsätter sig inte att mer medel fördelas till äldreomsorgen, men menar att det finns faktorer som gör att pengar inte är lösningen på alla problem.

Framförallt är det undersköterskor och vikarier som det råder brist på, vilket innebär att även om mer pengar tilldelas äldreomsorgen så finns det för närvarande inte många fler människor att rekrytera. Därmed blir det viktigt att lägga maximalt fokus på attraktivitet och marknadsföring av undersköterskeyrket.

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutade 2019-03-07, § 23 att anta socialförvaltningens yttrande som sitt eget och lämna det vidare till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår att motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen ska anses besvarad, med redogörelsen i socialförvaltningens skrivelse 20 februari 2019.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att med redogörelsen i socialförvaltningens skrivelse 20 februari 2019 anse motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen besvarad.

Anders Björlin
Kommundirektör

Kommunstyrelsen	
Västerviks kommun	
Inkom	2019-03-07
Dnr	Dpl
Hid	

Sn § 23

Motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen

Dnr 2018/72 – 109

Marianne Gustafsson (V) har den 21 augusti 2018 lämnat in en motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen. Motionären yrkar att kommunen lägger mer resurser på fler anställda och ökad personaltäthet, bättre mat och tillagning på plats, fler aktiviteter och möjlighet till utvistelse varje dag samt utveckling av personalen genom fortbildning.

Kommunfullmäktige beslutade den 24 september 2018 att remittera motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen till socialnämnden, i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, för beredning.

Handling i ärendet är:

- Motion angående högre kvalitet inom äldreomsorgen
- Sammanträdesprotokoll från kommunfullmäktige § 151, 2018-09-24
- Yttrande – motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen

Socialchefens förslag

att socialnämnden antar svaret som sitt eget och lämnar det vidare till kommunstyrelsen.

Socialnämnden beslutar

att bifalla förslag till beslut.

Justerandes sign

2019-02-20

Motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen

Dnr 2018/239-109

Marianne Gustafsson (V) har den 21 augusti 2018 lämnat in en motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen. Motionären yrkar att kommunen lägger mer resurser på fler anställda och ökad personaltäthet, bättre mat och tillagning på plats, fler aktiviteter och möjlighet till utevistelse varje dag samt utveckling av personalen genom fortbildning.

Kommunfullmäktige beslutade den 24 september 2018 att remittera motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen till socialnämnden, i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, för beredning.

Beskrivning av motionen

Motionären anför sammanfattningsvis följande:

Vi måste ha råd med en värdig äldrevård som rymmer både promenader utomhus och en god vård vid livets slut.

Miljöerna på våra äldreboenden ska generellt utformas för att skapa förutsättningar för aktiviteter av olika slag. Vi ska kunna erbjuda de resurser som krävs utifrån de äldres behov. Vi behöver ett samarbete mellan kommunen och landstinget kring mellanvårdsformer placerade i anslutning till äldreboende.

Vi måste också förbättra arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Vi har nu erbjudit samtliga anställda rätt till heltid. Signaler från anställda visar att det inte alltid upplevs som positivt då arbetstider och schemaläggning ofta inte är optimala utan leder till stress. Om personalen upplever stress så blir det också stressigt för de äldre. Personalen måste hinna ge den hjälp och den omsorg som behövs.

Vi vill också att samtliga äldreboenden serverar mat som tillagats på plats. Vi ska erbjuda bra och näringsriktig kost tillagad av till största delen närproducerade produkter. Låt de äldre ha inflytande över matsedeln och utforma matsalen så att det blir en plats där man gärna spenderar långa stunder tillsammans.

Motionären yrkar på att kommunen lägger mer resurser på:

- Fler anställda så att personaltätheten ökar.
- Bättre mat och tillagning på plats.
- Fler aktiviteter och möjlighet till utevistelse varje dag om så önskas.

- Satsning på utveckling av personalen genom fortbildning.

Socialförvaltningens svar på motionen

Socialförvaltningen noterar att huvuddragen i motionen handlar om att kommunen ska lägga mer resurser på äldreomsorgen. Socialförvaltningen motsätter sig inte detta. I enlighet med det uppdrag som socialförvaltningen har från skattebetalarna och kommunfullmäktige söker förvaltningen alltid använda de tilldelade resurserna så att de skapar så mycket värde som möjligt i form av kvalitet för kommuninvånarna.

Då frågan om tillsättande av mer resurser till äldreomsorgen är av strikt politisk art riktar socialförvaltningen in sitt yttrande på att beskriva vad som i dagsläget görs inom de områden som motionen avser. Dessa områden är mycket omfattande, varför det endast är möjligt att ge en summarisk bild av nuläget inom respektive område.

Ökad personaltäthet

När det gäller personaltätheten inom äldreomsorgen så styrs den av de från kommunfullmäktige tilldelade resurserna. Sedan många år har socialförvaltningen utvecklat ett rörligt resursfördelningssystem som baseras på varje brukares behov av personalstöd.

På särskilt boende görs en så kallad vårdtyngdsmätning för varje brukare för att rätt resurser ska fördelas till varje särskilt boende. Detta innebär att ett särskilt boendes intäkter kan variera under året beroende på vilka brukare som bor där. Detta ersättningsystem blir mer "rättvist" än äldre fasta resursfördelningssystem, där samma ersättning per plats utfaller till de särskilda boendena oavsett vårdtyngd. Det ger också en jämnare arbetsbelastning för omvårdnadspersonalen. Utmaningarna med detta resursfördelningssystem är att det är så flexibelt att ett särskilt boendes resurser snabbt kan förändras beroende på vilka brukare som flyttar in eller ut. Om mer resurser hade tillskjutits till särskilt boende hade det fått till följd att en högre ersättning per brukare hade kunnat delas ut till de särskilda boendena, vilket hade kunnat leda till högre personaltäthet.

När det gäller hemtjänst så bygger resursfördelningssystemet på ett visst ersättningsbelopp per utförd hemtjänsttimme. Biståndshandläggarna beviljar olika hemtjänstinsatser, efter ansökan från den enskilde, enligt socialtjänstlagen utifrån vad den enskilde personen har för behov. För de beviljade insatserna gäller sedan några år tillbaka "Fri Tid", vilket innebär att hemtjänstutförarna ska utföra den tid som varje brukare behöver. Ju mer utförd tid desto mer ersättning till utföraren. Den enda gången då det behövs ett nytt biståndsbeslut är om brukaren behöver fler insatser. För att hemtjänstutförarna ska kunna hålla budget gäller det att så stor andel som möjligt av den arbetade tiden utförs hemma hos brukarna och så lite tid som möjligt används till resor, raster, möten etcetera. Om mer resurser hade tilldelats hemtjänsten hade timersättningen kunnat öka, vilket hade kunnat leda till att utförarna lättare hade kunnat få en budget i balans, men det hade inte nödvändigtvis styrts mot att brukarna fick fler utförda timmar. Om timersättningen höjs för kommunala hemtjänstutförare ska den enligt lag även göra det för privata hemtjänstutförare.

Sammanfattningsvis hade mer resurser till äldreomsorgen kunnat leda till ökad personaltäthet. Dock är en av äldreomsorgens största utmaningar att det råder brist på utbildade undersköterskor. Det är även svårt att få tag i vikarier, exempelvis i samband med semesterperioder. Därmed är det långtifrån självklart att ökade resurser hade gjort att socialförvaltningen faktiskt hade lyckats anställa fler undersköterskor. Socialförvaltningen lägger mycket fokus på att på olika sätt marknadsföra undersköterskeyrket och avlasta befintliga undersköterskor så att de får göra det som de är bäst på medan andra uppgifter som inte behöver hanteras av undersköterskor kan utföras av personal med annan kompetens. En aspekt av svårigheten att få människor att välja vård- och omsorgsycket är att det i samhället generellt sett finns en överdrivet negativ bild av äldreomsorgens kvalitet. Inom alla branscher kan det ibland gå fel, så även inom äldreomsorgen. När det händer måste det självklart tas på fullaste allvar och åtgärdas så att det inte inträffar igen. Skillnaden är att inom äldreomsorgen exponeras de få felen så mycket mer än alla de goda exemplen som finns tillsammans. Hur många vet till exempel att 98 procent (!) av de personer som har hemtjänst i Västerviks kommun är nöjda med personalens bemötande? Det resultatet, som är hämtat från Socialstyrelsens brukarundersökning "Öppna jämförelser" för 2018, innebär att Västervik är bland de 50 bästa kommunerna i Sverige på bemötande inom hemtjänsten.

Bättre mat och tillagning på plats

Kommunstyrelsens förvaltning, Kostverksamheten, svarar här att det finns flera tillagningskök i Västerviks kommun som i så stor utsträckning som möjligt lagar maten från grunden nära gästen. I dagsläget tillagas maten på Ekhamra (Överum), Edshöjden (Edsbruk), Erneborg (Gamleby), Rosavilla (Västervik), Nynäsgården (Hjorted), Sundsgården (Hjorted) och Nätet (Västervik). Därutöver ansvarar socialförvaltningen för tillagning och restaurang på Vapengränd (Västervik). Ett nytt tillagningskök kommer förhoppningsvis att byggas vid Tjustgården (Västervik). Nätets centralkök lagar maten till Gertrudsgården, Annagården och Tjustgården (alla i Västervik). Nynäsgården lagar maten till Kungshöjden (Ankarsrum) och Erneborg lagar maten till Hagnäsgården (Gamleby).

Kostverksamhetens mål är:

- Att tillaga maten i så stor utsträckning som möjligt från grunden. Tillagningssystem ska anpassas utifrån varje verksamhets utformning och ekonomiska förutsättning.
- Matgästens behov ska vara i fokus där alla medarbetare har ett ansvar.
- Kostverksamheten i Västerviks kommun följer de svenska näringsrekommendationerna (SNR) som ger riktlinjer och utgår från den nuvarande näringsituationen i Sverige.
- Grönsaker väljs efter säsong och serveras på ett sätt som stimulerar matgästerna att äta mer växtbaserad och klimatsmart mat.

Livsmedelsupphandlingar beaktar kvalitet, pris, social samt etisk hänsyn och ska bidra till ekologiskt hållbar utveckling.

Måltidsmiljön är någonting som kan göra stor skillnad när det gäller hur matsituationen upplevs av de äldre. Här har personalen en viktig uppgift, vilket det fokuseras alltmer på.

I Socialstyrelsens öppna jämförelser för 2018 är 73 procent av de äldre på särskilt boende i Västerviks kommun nöjda med maten och 66 procent med måltidsmiljön. Det genererar mittenplaceringar för båda nyckeltalen i jämförelse med övriga kommuner i riket.

Fler aktiviteter och möjlighet till utevistelse varje dag om så önskas

För de äldre personer som bor i ordinärt boende gäller, precis som nämnts ovan, att man får ansöka enligt socialtjänstlagen om det stöd som man önskar. Om biståndshandläggaren bedömer att den enskilde har behov av de sökta insatserna så beviljas ansökan. En ansökan enligt socialtjänstlagen kan handla om vad som helst och biståndshandläggaren bedömer den enskildes behov utifrån begreppet "skälig levnadsnivå" i socialtjänstlagen. En vanlig insats som kan beviljas i ordinärt boende är utevistelse. Den enskilde får själv ansöka om hur ofta som utevistelsen ska utföras och det är upp till biståndshandläggaren att bedöma vad den enskilde behöver för att uppnå skälig levnadsnivå. När det gäller just insatsen utevistelse så är den i många fall "väderberoende". Om det är vackert väder kan det hända att man vill gå ut trots att man egentligen har en annan insats inplanerad. Om det är möjligt att byta ut den inplanerade insatsen (exempelvis städ) mot utevistelse så kan den äldre få göra det. Är det dåligt väder så kanske den äldre vill stanna inne och göra någon social aktivitet med hemtjänstpersonalen istället för att gå ut och då är det möjligt att få göra det.

När det gäller särskilt boende så beviljar biståndshandläggaren insatsen särskilt boende och i det beslutet ska allt det stöd som den äldre behöver ingå. Det innebär att om den enskildes behov förändras så behöver inte han eller hon vända sig till biståndshandläggaren med en ansökan om nya insatser, utan det är upp till personalen på det särskilda boendet att tillhandahålla allt det stöd som den äldre behöver inom ramen för det särskilda boendebeslutet. När det gäller exempelvis utevistelse så är det alltså en sådan insats som ingår i personalens uppdrag att utföra med utgångspunkt från den enskildes behov även på särskilt boende.

Vad gäller motionärens yrkande om fler aktiviteter så kan det nämnas att det på samtliga särskilda boenden i Västerviks kommun finns ett väl utvecklat utbud av aktiviteter på vardagar. Socialförvaltningen förfogar även över så kallade dagverksamheter (träffpunkter) på ett antal särskilda boenden i kommunen. Alla dessa, förutom Mimergården som endast är till för personer med demenssjukdom, är öppna för alla som vill komma dit och ta del av den gemenskap och de aktiviteter som erbjuds. På dagverksamheterna kan man även köpa lunch och fika.

En annan form av aktivitet som anordnas för äldre är de mobila IT-caféer som finns på fem olika orter i kommunen. Där får äldre möjlighet att lära sig hur olika digitala verktyg, såsom dator, surfplatta och mobil, fungerar och vad de kan användas till. Därigenom kan äldre få en förenklad vardag, ökad självständighet och möjlighet att utveckla nya och gamla intressen. Syftet är också att IT-caféet ska vara en social och förebyggande verksamhet som minskar risken för att människor drabbas av ensamhet, sjukdom och demens.

För att möjliggöra och stimulera aktiviteter samt spontana utflykter under hela året har varje område inom äldreomsorgen en handikappanpassad buss. Även eldrivna parcyklar har köpts in för att kunna genomföra cykelutflykter.

Ett gyllene exempel på den stora vilja som finns inom socialförvaltningen att bjuda äldre på upplevelser är den Greklandsresa som har anordnats vid ett flertal tillfällen för brukare på särskilt boende och med hemtjänst.

Omfattningen av de aktiviteter och resor som socialförvaltningen utöver Greklandsresan erbjuder kan belysas genom den inventering som gjordes för 2015. Totalt genomfördes under det året 23 resor med övernattnig. Nästan 200 brukare fick under året åka på en resa med minst en övernattnig.

I Socialstyrelsens brukarundersökning för 2018 så var det 72 procent av de äldre som bor på särskilt boende i Västerviks kommun som var nöjda med de sociala aktiviteterna. Det kan tyckas som att det inte är en så hög siffra, men genomsnittet i Sverige är 63 procent. Med 72 procent placerar sig Västerviks kommun bland de 30 bästa kommunerna i landet på detta nyckeltal.

Satsning på utveckling av personalen genom fortbildning

Samtliga verksamheter inom socialförvaltningen inventerar kontinuerligt behovet av kompetensutveckling och utarbetar en plan för detta i sin verksamhetsplan. På många arbetsplatser tas också en kompetensutvecklingsplan för varje medarbetare fram i samband med medarbetarsamtal.

Under våren 2019 satsar äldreomsorgen på två stora utbildningsinsatser för all personal, dels palliativ vård (vård i livets slutskede) och dels nutrition (kost- och näringslära).

I februari 2019 har åtta specialistunderskötersketjänster tillsatts inom äldreomsorgen. Dessa kommer med en omfattning av 20 procent (en dag i veckan) att arbeta med specialuppdrag (dokumentation respektive bemötande av personer med demens) i team, vilka stöttar och handleder äldreomsorgens arbetsgrupper, exempelvis vid särskilt svåra ärenden.

Utmaningarna när det gäller kompetensutvecklingsinsatser inom äldreomsorgen är att deltagande omsorgspersonal behöver ersättas med vikarier och som nämnts under avsnittet "Ökad personaltäthet" ovan råder det brist på både undersköterskor och vikarier inom äldreomsorgen. Icke desto mindre erbjuder äldreomsorgen både individuella och kollektiva kompetensutvecklingsinsatser varje år.

Sammanfattning

Socialförvaltningen konstaterar att motionen om högre kvalitet inom äldreomsorgen genom att mer resurser tilldelas äldreomsorgen har en politisk prägel som handlar om prioriteringar inom kommunkoncernen. Socialförvaltningen motsätter sig förstås inte att mer medel fördelas till äldreomsorgen. Dock finns det faktorer som gör att pengar inte är lösningen på alla problem. Framförallt gäller detta för det faktum att äldreomsorgens stora utmaning nu och i framtiden är personalförsörjningen. Redan nu råder brist på undersköterskor och

vikarier, vilket innebär att även om mer pengar tilldelas äldreomsorgen så finns det för närvarande inte många fler människor att rekrytera. Därmed blir det viktigt att lägga maximalt fokus på attraktivitet och marknadsföring av undersköterskeyrket.

Socialförvaltningens svar har visat vad som i nuläget görs gällande de områden som omfattas av föreliggande motion. Äldreomsorgen kommer även i framtiden att använda varje skattekrone till att generera så mycket kvalitet som möjligt för våra äldre medborgare.

Socialchefens förslag till beslut

att socialnämnden antar svaret som sitt eget och lämnar det vidare till kommunstyrelsen.

Jörgen Olsson
Socialchef

Joakim Nyman
Utvecklingsledare

Kf § 151

Motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen

Dnr 2018/239-109

Mariann Gustafsson (V) har 21 augusti 2018 lämnat in en motion om högre kvalitet inom äldreomsorgen. Motionären yrkar att kommunen lägger mer resurser på fler anställda och ökad personaltäthet, bättre mat och tillagning på plats, fler aktiviteter och möjlighet till utomhusvistelser varje dag och utveckling av personalen genom fortbildning.

Yrkande

Ordföranden yrkar att motionen remitteras till socialnämnden, i samråd med kommunstyrelsens förvaltning, för beredning och finner att kommunfullmäktige bifallit yrkandet.

Kommunfullmäktige beslutar

att bifalla yrkandet.

Handlingar i ärendet
Mariann Gustafssons motion 21 augusti 2018

Expedieras till
Socialnämnden

Justerandes sign

Vänsterpartiet i Västervik

partiet för dig som tänker framåt

Kommunstyrelsen
Västerviks kommun
Inkom 2018-08-21
Dnr Dpl
Hid

Motion angående högre kvalitet inom äldreomsorgen.

Vänsterpartiet vill utveckla framtidens äldreomsorg.

Vi måste ha råd med en värdig äldrevård som rymmer både promenader utomhus och en god vård vid livets slut.

Miljöerna på våra äldreboenden ska generellt utformas för att skapa förutsättningar för aktiviteter av olika slag. Vi ska kunna erbjuda de resurser som krävs utifrån de äldres behov. Man ska inte behöva åka ut och in på sjukhus eller flyttas runt mer än nödvändigt. Vi behöver ett samarbete mellan kommunen och landstinget kring mellanvårdsformer placerade i anslutning till äldreboende.

Vi måste också förbättra arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Vi har nu erbjudit samtliga anställda rätt till heltid. Signaler från anställda visar att det inte alltid upplevs som positivt då arbetstider och schemaläggning ofta inte är optimala utan skapar stress. Om de anställda upplever stress i arbetssituationen så blir det också stressigt för de äldre. Personalen måste hinna ge den hjälp och den omsorg som behövs.

Vi vill också att samtliga äldreboenden serveras mat som tillagats på plats. Vi ska erbjuda bra och näringsriktig kost tillagad av till största delen närproducerade produkter. Låt de äldre ha inflytande över matsedeln och utforma matsalen så att det blir en plats där man gärna spenderar långa stunder tillsammans.

Vi yrkar på att kommunen lägger mer resurser på:

Fler anställda så att personaltätheten ökar

Bättre mat och tillagning på plats

Fler aktiviteter och möjlighet till utomhusvistelse varje dag om så önskas

Satsning på utveckling av personalen genom fortbildning

Gösseback den 21 augusti 2018

Mariann Gustafsson Vänsterpartiet